

A családi élet ciklusai
A család mint állandóság és változás

Kompetenciaterület:
Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák

12. évfolyam

Programcsomag: Felkészülés a felnőtt szerepekre

A modul szerzője:
Simon Gabriella

Címlapkép: szkb212_01_00

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	17-18 évesek
Ajánlott időkeret	3 × 45 perc
A modul közvetlen célja	Bemutatni a tanulóknak, hogy a családi élet természetes velejárója az állandó változás, a család nem statikus rendszer. Lássák a tanulók, hogy a családban különböző életkorú családtagok élnek együtt. Felismertetni, hogy a családi életciklusok a különböző családokban hasonlóságot mutatnak. A családalapítás, a szülővé válás, a gyermekek önállósodása, a nagyszülővé válás stb. a családok életében természetes változást jelentenek, és állandó alkalmazkodást igényelnek a családtagoktól. Jövőképítés.
A modul témái, tartalma	Témák: Identitás: szocializáció, önismeret, család, közösség, hagyomány; kapcsolatok: szolidaritás, felelősség, tolerancia, kommunikáció; életmód: életminőség, érzelmek; világkép: hit, hiedelem, értékek, holisztikus szemlélet, jövő; kultúra: interkulturalitás, szubkultúrák, generációk, népcsoportok Tartalom: A családi élet bemutatása a családi életciklus természetes változásai segítségével. A családi élet változásai az élet fontosabb eseményeinek tükrében. A változások nyomon követése a család érzelmi életében, a családi funkciók tükrében. A család szerepe az egyes életciklusokban.
Megelőző tapasztalat	A családi élet ciklusait bemutató irodalmi művek, művészeti alkotások
Ajánlott továbbhaladási irány	A család örömeivel, veszteségeivel, a családi szerepekkel foglalkozó művek
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Önismerettel összefüggő kompetenciák: érzelmeink pontos azonosítása, identitás Önszabályozás: kudarcátűrés, kitartás, felelősségvállalás, tolerancia, bizalom A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: információk rendszerezése, információfeldolgozás, kritikai gondolkodás; kreativitás – nyitottság, rugalmasság Társas kompetenciák: kommunikációs készségek, együttműködés
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz: Magyar nyelv és irodalom, Ember a társadalomban Tantárgyakhoz: magyar irodalom, vizuális kultúra, tánc és drámakommunikáció, osztályfőnöki óra Modulokhoz: A megelőző évfolyamok családdal, ünnepekkel, rítusokkal kapcsolatos moduljai 8. évfolyam: Generációk párbeszéde; Bővül a család 9. évfolyam: Mi lenne, ha nem itthon élnék? 10. évfolyam: Ott aludhatok? 11. évfolyam: Hova születünk?; A család szerepei; Családi ünnepek, rítusok
Támogatórendszer	Dr. Bagdy Emőke: <i>Családi szocializáció és személyiségzavarok</i> . Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995

Dr. Buda Béla: <i>A lélek egészsége</i> . Nemzeti Tankönyvkiadó, 2003 Komlói Piroska: A család támogató és károsító hatásai a családtagok lelki egészségére. In: Gerevich József: <i>Közösségi mentálhigiéné</i> . Animula, 1997 www.weborvos.hu: 2004.11.25. Oláh Rita: Mindennapi feszültségeink, avagy: lehet-e stressz nélkül élni?

Módszertani ajánlás

Időfelhasználás

A modult lehetőleg egyvégtében, kisebb szünetekkel valósítsuk meg. Ha nincs rá más mód, a főbb tartalmi egységek határain érdemes több részre tagolni, de a megvalósítás hosszabb szünet nélkül történjék meg.

Tér-terem elrendezése

Legyen a terem könnyen átrendezhető a nagycsoportos vagy kiscsoportos munkához. Asztalok a terem sarkaiban álljanak rendelkezésre a kiscsoportos munkához, a székeket a nagycsoportos megbeszéléseken körben helyezzük el.

Eszközök

Tanulói eszközök, tanár munkáját segítő eszközök: képek, nyomtatott mellékletek (pl. újságcikkek, hirdetések, reklámanyagok, szépirodalmi művek), írószerek, plakátok készítéséhez alkalmas csomagolópapír, gyurmaragasztó, olló, borítékok.

Csoportok

Nagycsoport, alkalmanként a feladatoknak megfelelően szerveződő kiscsoportok.

A tartalommal összefüggő differenciálási javaslat

Nem szükséges differenciálás, csak abban az esetben, ha tudomásunk van róla, hogy a csoportban olyan tanuló is van, aki családi krízist él vagy élt át.

Az egyes tevékenységek szervezésével kapcsolatos javaslatok

Világos, érthető utasítások szükségesek, a csoportmunkánál, nagycsoportos beszélgetéseknél, értékelésnél vegyük figyelembe a tanulói igényeket is. Teremtsük meg a vita, a párbeszéd, lehetőségét is.

Speciális javaslatok a fejlesztendő kompetenciával kapcsolatban

A foglalkozásokon nyílt, elfogadó légkör megteremtése szükséges, ahol a tanulók nyíltan, elfogulatlanul fejezhetik ki gondolataikat, véleményüket. A feldolgozás során adjunk lehetőséget arra, hogy a személyes tapasztalatoknak is hangot adjanak a diákok, azzal kapcsolatban, hogy mit jelent számunkra a több generáció együttélése illetve a generációk távolsága. Milyen tapasztalatokkal lettek gazdagabbak illetve szegényebbek. Milyen felnőtt életükben követendő illetve elvetendő példákat látnak.

Speciális javaslatok az értékeléssel kapcsolatban

Az értékelés empátikus, beszélgetés jellegű legyen, ahol elsősorban a tanulói visszajelzésekre vagyunk kíváncsiak, és maga az értékelés nem tartalmaz ítéletet, célja a megerősítés és gondolatébresztés.

Az értékelési mód és a tartalom összefüggésének megvilágítása: az értékelés a tartalommal összefüggésben inkább beszélgetés, reflexiók adása legyen. Az értékelés az egyéni fejlődés szempontjait kövesse. Minden tevékenységet és produktumot értékeljünk, figyeljük az önbizalom, előadókészség, nyilvános megszólalás képességének fejlődését. Kérdezzünk rá az együttműködés minőségére is!

A modul mellékletei

Tanári mellékletek

- P1 – Szociometrikus csoportalakítás
- P2 – Csoportalakítás családfa rajzzal
- P3 – A beszélgetést felvezető kérdések
- P4 – A csoportalakítás és kérdések a csoportokhoz
- P5 – Borítékok idézetekkel: I–VI.
- P6 – Szempontok a feldolgozáshoz

Diákmellékletek

- D1 – Borítékok idézetekkel: I–VI. – annyi példányban készül, ahányan vannak egy-egy kiscsoportban